

Sygn. akt: II S 216/19

POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2019 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny - Odwoławczy w składzie następującym: Przewodniczący: SSO Liliana Kaltenbek (sprawozdawca)

Sędziowie: SO Grzegorz Buła

SO Joanna Ćwik- Bielińska

Po rozpoznaniu w dniu 6 września 2019 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi J. L. (1)

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie Sądu Rejonowego w Wadowicach toczącej się pod sygnaturą akt: I Ns 1011/12

przy udziale Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Rejonowego w Wadowicach postanawia:

1. stwierdzić, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Rejonowym w Wadowicach pod sygn. akt I Ns 1011/12 nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. przyznać skarżącemu J. L. (2) od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Wadowicach kwotę 3.500 zł (trzy tysiące pięćset złotych);
3. oddalić skargę w pozostałym zakresie;
4. nakazać zwrot na rzecz J. L. (1) kwoty 200 zł (dwieście złotych) tytułem uiszczonych opłat od skargi.

W skardze z dnia 20 maja 2019 roku, złożonej w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. nr 179, poz. 1843), skarżący J. L. (1) domagał się:

1. stwierdzenia, że w sprawie toczącej się przed Sądem Rejonowym w Wadowicach, Wydział I Cywilny, sygn. akt I Ns 1011/12 nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. wydania zaleceń sądowi rozpoznającemu sprawę do podjęcia w wyznaczonym terminie czynności, w postaci zebrania pełnej dokumentacji powoływanej przez strony jako dowody w sprawie, koncentracji i oceny zebranego materiału dowodowego celem ustalenia pełnych stanowisk stron, wyczerpania przez strony inicjatywy dowodowej oraz rozstrzygnięcia sprawy - w terminie jednego miesiąca od dnia wydania orzeczenia w sprawie;
3. przyznania skarżącemu kwoty pieniężnej w wysokości 10 000 zł z uwagi na okoliczności powodujące przewlekłość postępowania;
4. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów wskazanych w treści skargi;
5. zasądzenie na rzecz skarżącego kosztów postępowania, w tym opłaty sądowej w wysokości 200 zł

W uzasadnieniu skargi, skarżący wskazał, że w dniu 10.10.2012 r. do Sądu Rejonowego w Wadowicach wpłynął wniosek J. L. (1) o stwierdzenie nabycia służebności nieruchomości w drodze zasiedzenia. Sprawa została skierowana do referatu SRR Beaty Józefiak. Pierwsza rozprawa wyznaczona została na dzień 07.03.2013 r. z niewiadomych jednak przyczyn nie odbyła się ona, kolejno zarządzeniem Sąd wyznaczył następny termin rozprawy na dzień 18.09.2013 r. Na rozprawie tej Sąd przeprowadził oględziny nieruchomości przy udziale biegłego z zakresu geodezji. Biegły złożył opinię do Sądu w dniu 20.12.2013 r., zarzuty do opinii złożył wnioskodawca. Kolejno w dniu 05.03.2014 r. Sąd wydał postanowienie o przyznaniu biegłemu wynagrodzenia. W toku postępowania wnioskodawca zmienił żądanie wniosku. Kolejna rozprawa wyznaczona została na dzień 03.12.2015 r., a następna odbyła się w dniu 14.11.2017r. i została odroczone z terminem na piśmie. Na ostatniej rozprawie, która miała miejsce dnia 12.03.2019 r. Sąd określił stronom termin na pozasądowe uzgodnienie stanowisk w zakresie propozycji co do wariantu drogi koniecznej i wypracowania wspólnego stanowiska i odroczył rozprawę z terminem na piśmie. Do chwili obecnej postępowanie w sprawie wnioskodawcy toczy się przed sądem I instancji, pomimo znacznego upływu okresu od złożenia wniosku, który potwierdza zasadność niniejszej skargi. Zdaniem skarżącego przedstawiona powyżej, syntetyczna chronologia poszczególnych etapów postępowania toczącego się w sprawie I Ns 1011/12, wskazuje, że na długość okresu rozpoznania sprawy skarżącego, wpływało wiele czynników. Główna i zasadnicza jednak przyczyna wydłużenia czasu trwania postępowania wynikała z organizacji pracy sądu I instancji. Czasokresy między rozprawami były zbyt długie, rozprawy niemerytoryczne. Skarżący chce na przedmiotowej nieruchomości budować dom, ale z uwagi na brak uregulowania dojazdu jest to niemożliwe. W tym czasie wzrastają ceny materiałów budowlanych, wnioskodawca ponosi szkodę.,

Skarb Państwa - Prezes Sądu Rejonowego w Wadowicach zgłaszając swój udział w postępowaniu, przedstawił tok podejmowanych w sprawie czynności i w konkluzji wniósł o oddalenie skargi, zasądzenie od skarżących na rzecz Skarbu Państwa-Prezesa Sądu Rejonowego w Wadowicach kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił, że:

Postępowania w przedmiotowej sprawie rozpoczęło się z dniem 10 października 2012r. Dotyczyło pierwotnie wniosku o stwierdzenie nabycia służebności w drodze zasiedzenia.

Zarządzeniem z dnia 2.11.2012 roku wezwano wnioskodawcę do uzupełnienia braków formalnych wniosku poprzez przedłożenie jednego odpisu oraz do przedłożenia odpisu z księgi wieczystej lub zaświadczenia o stanie prawnym działek objętych wnioskiem;

Postanowieniem z dnia 11 stycznia 2013 roku Sąd zwolnił wnioskodawcę od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w całości. Zarządzeniem z tego samego dnia wyznaczono termin rozprawy na dzień 7 marca 2013 r.

Rozprawa wyznaczona na dzień 7 marca 2013 r. nie odbyła się z uwagi na zwolnienie lekarskie sędziego referenta;

Następny termin rozprawy został wyznaczony i odbył się w dniu 29 maja 2013r. Na rozprawie Sąd wysłuchał aktualnych stanowisk stron oraz dopuścił dowód z oględzin przedmiotu postępowania z udziałem biegłego geodety, wyznaczając ich termin na dzień 18 września 2013r.

Na skutek oględzin w dniu 18 września 2013r. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego geodety na okoliczność przedstawienia, a to odrysowania szlaku wskazanego przez wnioskodawcę w trakcie oględzin z przedstawieniem przez jakie działki przebiega, wskazanie jego długości i szerokości oraz naniesienie na tym pasie infrastruktury terenu.

Opinia sporządzana przez biegłego została przedłożona w sądzie w dniu 20 grudnia 2013r. Kolejną czynność referent podjął dopiero po 3 miesiącach, kiedy to postanowieniem z dnia 5 marca 2014r. przyznał biegłemu wynagrodzenie. Od tego czasu aż do maja 2015r. nie podejmowano czynności (ponad rok), poza wypłatą dla biegłego, po czym 5 maja 2015r. wyznaczono rozprawę na grudzień 2015r.

Rozprawa z 3 grudnia 2015 r. ograniczyła się do prezentowania swoich stanowisk przez strony.

Od grudnia 2015r. do marca 2016r. miała miejsce bezczynność (3 miesiące).

Zarządzeniem z dnia 18 marca 2016r. Sąd zwrócił się do oznaczonej osoby o wskazanie, czy jest on właścicielem działek przedmiotowych dla sprawy. Odpowiedź wpłynęła w kwietniu 2016r.

W okresie od kwietnia do lipca 2016r. wystąpiła kolejna bezczynność (3 miesiące), po czym zwrócono się do wydziału ksiąg wieczystych o odpis właściwej księgi wieczystej. Zarządzenie to wykonywano 1,5 miesiąca.

Od września 2016r. do lutego 2017r. miała miejsce kolejna bezczynność (5 miesięcy), a przedsięwzięta w dniu 20 lutego 2017r. czynność ograniczyła się do doręczenia nowemu uczestnikowi odpisu wniosku. Dopiero w maju 2017r. wyznaczono rozprawę na listopad 2017r. Łączny czas bezczynności i czynności nieefektywnej sięgnął 8 miesięcy, a czas oczekiwania na rozprawę- 5,5 miesiąca.

Pismem z dnia 13 listopada 2017 roku wnioskodawca zmodyfikował żądanie wniosku, domagając się ustanowienia służebności drogowej.

Podczas rozprawy z dnia 14 listopada 2017 roku Sąd uwzględnił wnioski stron i określił im terminy - wnioskodawcy na sprecyzowanie żądania wniosku wraz z podaniem wszystkich wniosków dowodowych, natomiast pełnomocnikowi uczestników na zajęcie stanowiska w przedmiocie pisma wnioskodawcy do złożenia którego został zobowiązany.

Od końca listopada 2017r. do 20 czerwca 2018r. nie podejmowano czynności (7 miesięcy), po czym zarządzono jedynie doręczenie pisma modyfikującego wniosek.

W sierpniu 2018r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 12 marca 2019r. (za 7 miesięcy). Rozprawa ta uległa odroczeniu. Ponownie Sąd na wniosek stron określił im termin na zajęcie stanowiska i próbę ugodową.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skargę jest uzasadniona. Zgodnie z art. 2 ust. 1 i ust. 1a ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. nr 179 poz. 1843 ze zm.; dalej: ustawa o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Z art. 2 ust. 2 wskazanej powyżej ustawy wynika, że dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd, w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Merytoryczną ocenę zarzutów skarżącego należało poprzedzić stwierdzeniem, że skarga złożona na podstawie ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy nie stanowi instrumentu prawnego umożliwiającego merytoryczną ocenę decyzji podejmowanych w toku prowadzonego postępowania przez sąd. Sąd rozpoznający skargę na przewlekłość postępowania nie jest uprawniony do ingerowania w tok prowadzonego postępowania oraz porządek czynności procesowych (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z 13 maja 2014 r., sygn. WSP 5/14, LEX nr 1466594). Sąd Okręgowy był natomiast w niniejszej sprawie uprawniony, a zarazem zobligowany do ocenienia in concreto (przy uwzględnieniu okoliczności wskazanych w skardze), zgodnie z art. 4 ust. 5 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy, terminowości i celowości czynności podejmowanych przez Sąd przez pryzmat powołanego powyżej art. 2 ust. 2 tej ustawy.

W niniejszej sprawie, po analizie akt postępowania, Sąd Okręgowy uznał, że doszło do przewlekłości postępowania w sprawie I Ns 1011/12. Przez okres prawie 7 lat jej trwania przeprowadzono w zasadzie jedną czynność merytoryczną tj. dowód z opinii biegłego. Pozostały czas to wielomiesięczne okresy bezczynności lub podejmowania czynności niekompleksowych, wielomiesięczne oczekiwanie na kilka rozpraw, które wszak ograniczają się do prezentowania przez strony swoich stanowisk. Faktem jest jednak, że w piątym roku trwania sprawy wnioskodawca zmodyfikował wniosek, co też przelożyło się na wydłużenie czasu trwania sprawy w ostatnim okresie. Z treści akt wynika, że w kontrolowanym okresie referent często przebywał na kilkudniowych lub dłuższych zwolnieniach lekarskich, czy urlopach, a nadto na zwolnieniach lekarskich przebywał też asystent sędziego. Nie jest to jednak okoliczność usprawiedliwiająca tak długi tok trwania sprawy, zwłaszcza, że podejmowane następnie czynności nie zapadają w rozsądnym terminie, ani nie są kompleksowe, a czasem są wręcz nieuzasadnione (przedstawianie akt asystentowi dla wydania najprostszych zarządzeń w sprawie).

Mając powyższe na względzie, w pkt. 1 postanowienia, Sąd Okręgowy na podstawie w/w przepisów, a także art. 12 ust. 2 ustawy stwierdził, że w omawianej sprawie wystąpiła przewlekłość postępowania.

Stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika - od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 złotych. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 złotych za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.

Na podstawie w/w regulacji Sąd przyznał skarżącemu kwotę 3.500 zł. uznając, że suma ta należycie zrekompensuje skarżącemu niedogodności wynikłe ze stwierdzonej przewlekłości. Kwota ta uwzględnia przy tym fakt, że w 2017r. doszło do modyfikacji żądania wniosku przez skarżącego oraz fakt, że ostatnią rozprawę odroczone także z inicjatywy skarżącego, w celu prowadzenia rozmów pomiędzy stronami co do ewentualnej ugody.

W zakresie wniosku skarżącego dotyczącego wydania Sądowi Rejonowemu poleceń podjęcia odpowiednich czynności umożliwiających nadanie sprawie dalszego biegu, Sąd Okręgowy wskazuje, że ostatnie czynności w sprawie były skoncentrowane na próbie ugodowego jej zakończenia. Nadto kwestia, czy zebrany w sprawie materiał dowodowy jest wystarczający do wydania rozstrzygnięcia lub czy należy go uzupełnić poprzez zebranie dokumentacji wnioskowanej przez strony, jest okolicznością merytoryczną, nie podlegającą ocenie w ramach niniejszej skargi. Z tego względu Sąd Okręgowy oddalił wniosek o wydanie sądowi poleceń wskazywanych w skardze. Zgodnie z art. 12 ust. 3 w/w ustawy 3 zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy.

Wobec uwzględnienia skargi zwrotowi na rzecz skarżącego, w trybie art. 17 ust. 3 ustawy, podlegała uiszczona tytułem opłaty od skargi kwota 200 złotych.